

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра банківської справи

АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів спеціальності
напряму 6.030508 Фінанси та кредит
(ПП 5.3.2в)

Дніпро
2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Дереза Вячеслав Миколайович, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри банківської справи.

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом
підготовки «Фінанси і кредит»

«30» травня 2016 року, протокол № 10

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Аналіз банківської діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.030508 Фінанси і кредит.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні засади аналізу банківської діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Аналіз банківської діяльності» займає значне місце у системі дисциплін, які формують профіль бакалаврів з напряму підготовки «Фінанси і кредит». Базою вивчення дисципліни «Аналіз банківської діяльності» є дисципліни гуманітарної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, а також дисципліни професійної та практичної підготовки, у т. ч. «Фінанси», «Гроші і кредит», «Статистика», «Банківська система», «Фінансовий ринок», «Інвестування» тощо.

Програма навчальної дисципліни «Аналіз банківської діяльності» складається з таких змістових модулів:

1. Організаційні засади побудови та здійснення аналізу основних напрямків банківської діяльності.
2. Аналіз результатів діяльності, ефективності та фінансової стійкості банку.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Банківська система – органічна частина економічної системи, що Банківська система є фінансово-кредитною базою та важливою і необхідною умовою розширення підприємницької діяльності, при чому формування ринкової фінансово-кредитної системи вимагає підвищення ефективності банківської діяльності, як одного з її елементів, конкурентоспроможності банківських інструментів та послуг. А оскільки саме розвиток банківської системи, її надійність, великою мірою залежать від стану і якості аналітичної роботи у центральному банку країни та комерційних банках, тому реальна та всебічна оцінка досягнутих результатів, висвітлення позитивних і негативних аспектів роботи банківської діяльності, визначення конкретних шляхів вирішення нагальних проблем можливо за умов аналізу діяльності окремого банку.

Аналіз діяльності банку є відправним пунктом ефективного управління як кожним комерційним банком, так і банківською системою в цілому, а також вихідною базою для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях менеджменту банку.

Крім того завдяки аналізу діяльності банку можливе обґрунтування стратегії і тактики його розвитку, уточнення планів та управлінських рішень, здійснення контролю за їх виконанням, а також можливе виявлення фінансових резервів, оцінка результатів діяльності управлінського персоналу як окремих підрозділів, так і банку в цілому.

Основними особливостями сучасного аналізу є всебічне вивчення фінансово-господарської діяльності банків, використання системного підходу до різних видів аналізу та виявлення резервів розвитку суб'єкта господарювання з метою ефективного використання наявних ресурсів. Тому **мета** дисципліни «Аналіз банківської діяльності» полягає в демонстрації вирішальної ролі аналітичної роботи для досягнення ефективного банківського менеджменту.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Аналіз банківської діяльності» є: запровадження системного аналізу основних фінансових показників діяльності банку та можливості виявити дію окремих факторів, що призвели до зміни його діяльності або фінансового стану та на основі цього спрогнозувати основні тенденції подальшої роботи чи розвитку.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: сутність, предмет, метод та значення банківського аналізу; елементи його інформаційного забезпечення; види та етапи проведення аналізу банківської діяльності; складові пасивів комерційного банку, теоретичні та практичні засади їх аналізу; склад активів банку, методiku аналізу їх елементів; класифікацію ризиків комерційного банку, механізм оцінки та аналізу окремих банківських ризиків; склад доходів і витрат комерційного банку, їх аналіз; сутність та значення аналізу ліквідності комерційного банку; механізм оцінки фінансового стану банку, елементи експрес-аналізу його економічного потенціалу; рейтингові моделі оцінки діяльності банку; складові системи комплексного аналізу діяльності комерційного банку; методiku складання та оцінки виконання бізнес-плану банківської установи;

вміти: розраховувати різні показники, які характеризують різні сторони діяльності банку.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ТА ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

ТЕМА 1. Теоретичні аспекти аналізу банківської діяльності

Предмет і метод аналізу. Об'єкти і суб'єкти аналізу. Інформаційне забезпечення аналізу. Мета аналізу. Основні принципи аналізу.

Види аналізу.

Прийоми та методи аналізу.

ТЕМА 2. Аналіз власного капіталу банку

Економічна суть та види банківського капіталу.

Методика розрахунку власного капіталу згідно діючої інструкції НБУ. Поняття регулятивного капіталу та порядок його розрахунку.

Основні нормативи, що регулюють достатність капіталу.

Аналіз динаміки змін розміру статутного капіталу та факторів і причин. Аналіз складу акціонерів на базі основних рахунків. Аналіз дивідендної політики банку.

Аналіз складових власного капіталу. Аналіз резервного капіталу, спеціальних фондів та інших резервів. Аналіз нерозподіленого прибутку як складової частини власного капіталу.

Аналіз субординованого капіталу. Основні вимоги до коштів, залучених на умовах субординованого боргу.

ТЕМА 3. Аналіз зобов'язань банку

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу зобов'язань банку.

Аналіз динаміки та структури зобов'язань банку.

Аналіз оптимального співвідношення строкових депозитів та депозитів до вимоги (онкольних депозитів). Аналіз строкових депозитів за показниками: оборотності, середнього терміну зберігання, рівня осідання депозитних коштів, рівня використання депозитів.

Аналіз нестабільності депозитів. Аналіз диверсифікації депозитів.

Аналіз з динаміки та структури депозитів до запитання. Аналіз оборотності депозитів та рівня їх осідання на поточних рахунках клієнтів, та плинності залучення та закріплення клієнтів.

Аналіз рівня залежності ресурсної бази банку від залучення міжбанківських кредитів.

Аналіз оцінки ефективності залучених і позичених ресурсів банку.

ТЕМА 4. Загальний аналіз активних операцій банку

Значення, завдання та інформаційне забезпечення загального аналізу активних операцій банку. Аналіз основних напрямів активних операцій.

Аналіз динаміки (темтів росту, приросту) складу і структури активів.

Аналіз активів банку за допомогою системи коефіцієнтів. Аналіз активів з позиції ризику. Аналіз активів із позиції ліквідності.

Розрахунок та аналіз суми проблемних корпоративних кредитів, проблемних міжбанківських кредитів, проблемних цінних паперів.

ТЕМА 5. Аналіз кредитних операцій банку

Основні завдання, інформаційна база, об'єкти та суб'єкти аналізу кредитних операцій.

Аналіз масштабів кредитної діяльності. Аналіз руху кредитів (в т.ч. і за коефіцієнтами надання і погашення кредиту).

Аналіз повернення позик. Аналіз оборотності позик. Аналіз диверсифікації кредитних вкладень.

Аналіз структури кредитного портфеля (за термінами надання; за галузями; за ризиком; за формами надання; за формами забезпечення тощо).

Аналіз якості кредитного портфеля за терміном погашення. Аналіз якості кредитного портфеля з точки зору ризику.

Аналіз динаміки відсоткових ставок за кредитами.

Аналіз оціночних показників ефективності та доходності кредитних операцій.

ТЕМА 6. Аналіз операцій банку з цінними паперами

Основні завдання та інформаційна база аналізу операцій з цінними паперами.

Аналіз масштабів операцій з цінними паперами порівняно з попередніми періодами та іншими банками. Аналіз динаміки і структури операцій з цінними паперами за напрямками вкладень.

Аналіз дотримання нормативів НБУ щодо інвестицій.

Аналіз показників якості акцій і облігацій. Аналіз операцій банку з векселями.

Аналіз методів оцінки фінансових інвестицій. Аналіз доходності операцій з цінними паперами.

ТЕМА 7. Аналіз валютних операцій банку

Основні завдання та інформаційна база валютних операцій.

Аналіз масштабів валютних операцій виходячи з їх фактичних обсягів порівняно з попередніми періодами. Аналіз валютної позиції банку.

Аналіз кореспондентської мережі банку.

Аналіз обмінних валютних операцій. Аналіз доходності по операціях із готівковою валютою.

Система показників, що характеризують дохідність та прибутковість валютних операцій та їх аналіз.

Аналіз відносних показників доходності та витратності валютних операцій по їх питомій вазі та рівні доходності на 1 грн. активів банку, на 1 працівника валютного відділу або 1 грн. залучених валютних ресурсів.

ТЕМА 8. Аналіз інших активно-пасивних операцій банку

Основні завдання та інформаційне забезпечення аналізу факторингових операцій.

Аналіз обсягу та динаміки факторингових операцій. Аналіз галузевої структури факторингу з метою диверсифікації ризику. Аналіз структури факторингових операцій з виділенням питомої ваги прострочених платежів (їх тривалості). Аналіз ефективності факторингових операцій.

Аналіз масштабів лізингових операцій в активних операціях банку. Аналіз лізингових операцій по строках дії лізингу. Аналіз забезпеченості лізингових операцій довгостроковими джерелами фінансування. Аналіз ефективності лізингових операцій.

Особливості аналізу форфейтингових операцій та овердрафту та їх ефективності.

ТЕМА 9. Аналіз банківських послуг

Трастові операції та особливості аналізу. Депозитарні операції та особливості їх аналізу. Аналіз нетрадиційних операцій з банківськими металами, надання в оренду індивідуальних банківських сейфів.

Аналіз ефективності нетрадиційних банківських послуг по рівню доходів від них в загальних доходах банку. Аналіз ефективності окремих нетрадиційних банківських послуг по обсягу їх прибутку в загальному прибутку від нетрадиційних операцій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ, ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ.

ТЕМА 10. Аналіз доходів і витрат банку

Значення, завдання і інформаційне забезпечення аналізу доходів і витрат банку.

Аналіз виконання плану доходів. Аналіз структури доходів.

Аналіз динаміки (за ряд років) доходів в цілому та за складом і структурою. Оцінка впливу основних факторів на рівень формування доходів у цілому та за їх видами. Аналіз рівня доходності активів банку. Оцінка виконання кошторису витрат.

Аналіз структури витрат. Аналіз динаміки витрат у цілому, за складом та структурою. Аналіз і оцінка впливу основних факторів на формування рівня витрат у цілому та за їх видами.

Оцінка співвідношення доходів і витрат комерційного банку і визначення прибутку (збитку) оподаткування.

ТЕМА 11. Аналіз прибутку і рентабельності банку

Значення, завдання і інформаційне забезпечення аналізу прибутку. Загальна оцінка рівня прибутку.

Аналіз динаміки та структури прибутку. Чистий процентний, комісійний і торговельний доход, методика його визначення і аналізу.

Аналіз впливу основних факторів на рівень формування прибутку і кредитних, комісійних, інвестиційних операцій.

Показники рівня рентабельності банку (капіталу, статутного фонду, активів і витрат) та методика їх розрахунку. Аналіз впливу основних факторів, що формують рівень рентабельності окремих видів діяльності.

Методика узагальнення резервів збільшення прибутку і підвищення рентабельності.

Методика визначення і принципи аналізу інших показників, що вимірюють ефективність діяльності банку по доходу і прибутку (чистий спред, чиста процентна маржа, інший операційний доход, продуктивність праці).

ТЕМА 12. Аналіз ліквідності банку

Значення, завдання і інформаційне забезпечення аналізу ліквідності прибутку.

Система та методика визначення показників ліквідності: поточної, короткострокової, загальної, миттєвої. Співставний аналіз показників ліквідності в динаміці за ряд років.

Аналіз пасивів з позиції ліквідності балансу і співвідношення капіталу і зобов'язань в цілому. Аналіз пасивів з позиції ліквідності балансу і співвідношення капіталу і структури залучених коштів по їх видах. Аналіз пасивів з позиції ліквідності балансу і співвідношення залишків на грошових і депозитних рахунках.

Аналіз рівня ліквідності високоліквідних активів. Аналіз кредитного портфеля з точки зору ліквідності кредитів (надійності їх повернення і диверсифікації кредитних вкладень). Аналіз співвідношення ліквідних активів і їх загальної величини.

ТЕМА 13. Аналіз банківських ризиків

Основні види ризиків, задачі та інформаційна база їх аналізу.

Кількісна оцінка кредитного ризику. Аналіз «кредитного портфеля» по групах ризику і напрямках диверсифікації. Аналіз схильності банку до кредитного ризику.

Основні види, задачі та інформаційне забезпечення інвестиційних ризиків. Порівняльний аналіз доходності різних видів цінних паперів. Ризик незбалансованої ліквідності по відношенню до доходності цінних паперів.

Види, задачі та інформаційна база валютних ризиків. Кількісна оцінка валютного ризику. Аналіз впливу валютного ризику на діяльність банку. Методи управління і хеджування валютними ризиками на основі аналізу.

Аналіз ризику ліквідності.

Аналіз схильності банку до процентного ризику.

ТЕМА 14. Аналіз фінансового стану банку

Система показників ділової активності банку та їх інформаційне забезпечення.

Методика розрахунку показників, що характеризують ділову активність банку.

Порівняльний аналіз в динаміці показників, розрахованих за даними балансу, що характеризують ділову активність: рівень доходних активів, загальну кредитну активність, загальну інвестиційну активність.

Методи розрахунку факторів уповільнення і згортання ділової активності банку та їх аналіз. Методи розрахунку факторів прикриття і розгортання ділової активності та їх аналіз.

Порівняльний аналіз в динаміці показників розрахованих за даними балансу, що характеризують ділову активність: долю інвестицій в доходних операціях, рівень залучених коштів, рівень використання залучених коштів.

Система показників фінансової стійкості і надійності банку і їх інформаційне забезпечення.

Методика розрахунку і порівняльний аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість зі сторони платоспроможності через

коефіцієнт прибутковості (доходи на активи, доходи на капітал) та через коефіцієнт миттєвої ліквідності.

Методика розрахунку і порівняльний аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість банку через якість активів (рівнем доходних активів, рівнем сумнівної заборгованості, коефіцієнтом захищеності від ризиків).

Методика розрахунку і порівняльний аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість банку через ефективність діяльності, що визначаються коефіцієнтом дієздатності та коефіцієнтом рентабельності.

Методика розрахунку і порівняльний аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість банку через достатність капіталу, на основі коефіцієнтів: достатності капіталу, фондової капіталізації прибутку.

Методика розрахунку і порівняльний аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість банку через коефіцієнти ліквідності: по строкових зобов'язаннях, повної ліквідності.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Навчальна та довідкова

1. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.

2. Щибиволок З.І. Аналіз банківської діяльності: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 311 с.

3. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 486 с.

4. Стівен Фрост М. Настольна книга банківського аналітика: Гроші, ризики і професійні прийоми / За ред. М.В. Рудя. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2006. – 672 с.

5. Дж. Синки, мл. Управление финансами в коммерческих банках / Пер. с англ. 4-го переработанного изд. под ред Р.Я. Левиты, Б.С. Пинскера. – М.: Catallaxy. – 820 с.

6. Иванов В.В. Анализ надежности банка. Практическое пособие. – М.: Русская Деловая Литература, 1996. – 320 с.

7. Масленченков Ю.С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке: Фундаментальный анализ. – М.: Перспектива, 1996. – 160 с.

8. Панова Г.С. Анализ финансового состояния коммерческого банка. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 272 с.

9. Фетисов Г.Г. Устойчивость коммерческого банка и рейтинговые системы ее оценки. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 168 с.

10. Кочетков В.Н. Анализ банковской деятельности: теоретико-прикладной аспект: Монография. – К.: МАУП, 1999. – 192 с.

11. Тиркало Р.І., Щибиволок З.І. Фінансовий аналіз комерційного банку: основи теорії, експрес-діагностика, рейтинг. Навчальний посібник. – К.: «Слобожанщина», 1999. – 236 с.
12. Аналіз діяльності комерційного банку: Навчальний посібник / за ред. Ф.Ф. Бутинця та А.М. Герасимовича. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 384 с.
13. Черкасов В.Е. Банковские операции: финансовый анализ. – М.: Издательство «Консалтбанкир», 2001. – 288 с.
14. Шеремет А.Д. Финансовый анализ в коммерческом банке / А.Д. Шеремет, Г.Н. Щербакова. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 256 с.
15. Батракова Л.Г. Анализ процентной политики коммерческого банка: Учебное пособие. – М.: Логос, 2002. – 152 с.
16. Батракова Л.Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка: Учебник для вузов. – М.: Логос, 2002. – 344 с.
17. Герасимович А.М., Самсонова О.І. Практикум з курсу «Аналіз банківської діяльності»: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 102 с.
18. Комплексный анализ финансово-экономических результатов деятельности банка и его филиалов / Л.Г. Гиляровская, С.Н. Паневина. – СПб.: Питер, 2003. – 240 с.
19. Литвин Н.Б. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності комерційних банків: Навчальний посібник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 362 с.
20. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 347 с.
21. Збірник задач з аналізу банківської діяльності: навчальний посібник / А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, Л.О. Примостка та ін.; За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2006. – 504 с.
22. Щербакова Г.Н. Анализ и оценка банковской деятельности (на основе отчетности, составляемой по российским и международным стандартам). – М.: Вершина, 2007. – 464 с.
23. Ковбасюк М.Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств: Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Скарби», 2001. – 336 с.

2. Нормативна та інструктивна

1. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. №368 і зареєстрована в Міністерстві юстиції України від 26 вересня 2001 р. за №841/6032.
2. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства, затверджене постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. №369 і зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27 вересня 2001 р. за №845/6036.

3. Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 27.06.2001 р. №244 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.07.2001 р. за №586/5777 (зі змінами).

3. Методична

1. Кошевий М.М. Навчально-методичні матеріали до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Аналіз банківської діяльності».

2. Кошевий М.М. Навчально-методичні матеріали для самостійної роботи студентів з дисципліни «Аналіз банківської діяльності».

3. Кошевий М.М. Навчально-методичні матеріали з підсумкового контролю з дисципліни «Аналіз банківської діяльності».

4. Кошевий М.М. Навчально-методичні матеріали для самостійного опрацювання фахової літератури з дисципліни «Аналіз банківської діяльності».

4. Інформаційні ресурси:

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).

2. Джерела (див. перелік навчальної та довідкової літератури, а також різні професійні періодичні видання вітчизняного та закордонного походження, наприклад, журнал «Банківська справа», журнал «Банковское дело», газета «Бухгалтерия и банки» тощо).

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvernad.org.ua.

4. Офіційний сайт Національного банку України - www.bank.gov.ua

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України - www.ukrstat.gov.ua

6. www.thebanker.com

7. www.uabanker.net

тощо.

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Аналіз банківської діяльності» – залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

– усних опитувань на практичних заняттях;

- письмових контрольних робіт;
- письмових тестових завдань;
- виконання індивідуального завдання.

Критерії успішності

Оцінки «відмінно» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомлена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли основні поняття та принципи сучасної економічної теорії, вільно оперують економічними категоріями та інтерпретують графічні економічні моделі, усвідомлюють зв'язки між основними економічними явищами та процесами, творчо та коректно використовують їх при розв'язанні задач.

Оцінки «добре» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) повне знання навчального матеріалу, успішно виконав (виконала) передбачені програмою завдання, засвоїв (засвоїла) рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили системні знання понять та принципів економічної теорії і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань контрольних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових положень сучасної економічної теорії або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.